

S P R A W O Z D A N I E
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
w Gminie Szczytna w 2022 r.

marzec 2023

Podstawa prawna:

Art. 179 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U z 2022 poz. 447 ze zm.)-"w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań".

Wprowadzenie

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorząd terytorialnego. Głównym założeniem ustawy jest tworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jeśli ma ona trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Profilaktyka rodzinna powinna być realizowana przede wszystkim przez instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc należy kierować do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą oraz zagrożonych ubóstwem. Ważnym elementem wspierania rodziny w wychowywaniu dzieci jest praca z rodziną, która decyduje o psychicznym i intelektualnym rozwoju każdego dziecka, o jego poczuciu własnej wartości i bezpieczeństwie emocjonalnym. Praca ta powinna być prowadzona w formie wsparcia asystenta rodziny, specjalistycznego poradnictwa, mediacji, terapii rodzinnej, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców.

Zgodnie z treścią art. 176 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z pomocą udzielaną przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 7) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywaniu właściwemu wojewodzie

Program wspierania rodziny na lata 2021 – 2023 w Gminie Szczytna przyjęty został uchwałą nr uchwałą nr XXV/178/20 Rady Miejskiej w Szczytnej z dnia 29 grudnia 2020 r. Program przewiduje działania profilaktyczne mające na celu wzmocnienie rodzin m.in. w celu zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz podjęcie działań umożliwiających powrót dzieci aktualnie przebywających w placówkach do biologicznej rodziny. Celem pracy z rodziną jest zapewnienie dzieciom stabilizacji i trwałości naturalnego rodzinnego środowiska wychowawczego. W przedmiotowym okresie realizowano zadania w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w oparciu o zasoby Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnej, Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej, Zespołu Szkół Społecznych w Chocieszowie, Żłobka Publicznego w Szczytnej, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Gminnego Centrum Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Interwencji Kryzysowej ARKA.

Asystentura w rodzinie

Asystent rodziny realizuje wsparcie i pedagogizację z elementami terapii i pracy socjalnej w środowisku zamieszkania rodziny. Jednym z głównych zadań asystenta jest wspieranie rodziców w prawidłowym kształtowaniu wzorców rodzicielskich, podnoszeniu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kształtowaniu umiejętności w zakresie znajdowania rozwiązań trudnych sytuacji życiowych. Asystentura to kompleksowe działanie polegające na towarzyszeniu z zachowaniem profesjonalnych relacji. Towarzyszenie to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodziny, podniesienie samooceny, wzbudzanie wiary we własne siły oraz możliwości. W pracy z rodzinami ważne jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, co służy rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci. Potrzeba podejmowanych przez asystenta działań pomocowych ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin asystent rodziny podejmuje działania interwencyjne lub zaradcze. Asystent może współpracować maksymalnie z 15 rodzinami jednocześnie.

W przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i wnioskuje do dyrektora o przydzielenie rodzinie asystenta. Rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi udzielana jest pomoc oraz wsparcie adekwatne do potrzeb rodziny i problemów stwierdzonych w wywiadzie środowiskowym. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnej pracę z rodzinami prowadzi jeden asystent rodziny zatrudniony na cały etat na umowę o pracę. Wynagrodzenie asystenta było częściowo sfinansowane z dotacji z budżetu państwa w ramach programu ministerialnego „Program asystent rodziny na 2022 r.” Gmina uzyskała jednorazowe dofinansowanie do wynagrodzenia dla asystenta w wysokości 3.000 zł brutto.

W 2022r. asystent współpracował z 12 rodzinami mającymi problemy opiekuńczo – wychowawcze, w których było 33 dzieci, w tym 8 z orzeczoną niepełnosprawnością. Najmłodsze dziecko w rodzinie miało ukończone 4 miesiące, a najstarsze 17 lat. W 7 rodzinach nadzór nad sprawowaniem władzy rodzicielskiej pełnił kurator. 4 rodziny to rodziny wielodzietne, 4 rodziców (matka lub ojciec) samotnie pokonywało trudy związane z opieką i wychowywaniem swoich dzieci.

Asystent realizuje również zadania w oparciu o ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Z tej ustawy udzielano wsparcia 2 rodzinom, w których urodziło się dziecko z ciężkim, nieodwracalnym upośledzeniem oraz nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. Objęcie rodziny wsparciem asystenta na podstawie ustawy „Za życiem” odbywa się na wniosek rodziny (procedura nie obejmuje przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego). Rodzina może skorzystać z poradnictwa w zakresie: przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowywaniu dziecka, wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej, które koordynuje asystent rodziny.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną w oparciu o plan pracy z rodziną. Plan obejmuje zakres i terminy realizacji działań mających na celu przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych oraz wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziców. Wskazywane są osoby odpowiedzialne za wykonanie zadań oraz przewidywane efekty. Po zakończeniu terminu realizacji planu pracy asystent dokonuje jego oceny.

Do zadań asystenta w szczególności należało:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych; udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z innymi jednostkami i podmiotami oraz osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą, na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową.

Rodziny współpracujące z asystentem rodziny w 2022 r

Miasto/Sołectwo	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny
Szczytna	7
Wolany	3
Niwa	2

Do głównych problemów występujących w rodzinach objętych wsparciem asystenta należały:

niepełnosprawność dziecka, niepełnosprawność intelektualna rodziców, problemy zdrowotne dzieci i rodziców, bezradność i niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, funkcjonowanie rodziców na niskim poziomie emocjonalnym, nieumiejętność zabezpieczenia potrzeb emocjonalnych dzieci, konflikty w rodzinie, brak umiejętności podejmowania samodzielnych decyzji, nieumiejętność nawiązania i utrzymania więzi z dzieckiem, niedojrzałość emocjonalna rodziców, brak prawidłowych wzorców w rodzinie, nieumiejętność komunikowania się, tworzenia więzi rodzinnych opartych na szacunku i miłości, brak poczucia obowiązku i odpowiedzialności rodziców, brak umiejętności spędzania wolnego czasu z dzieckiem, problemy szkolne dzieci, niskie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego w tym przygotowywania posiłków (tzw. domowych), niski poziom nawyków higienicznych, brak zatrudnienia, trudna sytuacja mieszkaniowa, nadużywanie alkoholu.

Asystent rodziny obejmował pomocą i wsparciem również rodziny spoza asystentury. Udzielał porad i konsultacji w trudnych sytuacjach życiowych, pomagał w pisaniu pozwów do sądu, przekazywał informacje o instytucjach i organizacja udzielających wsparcia i pomocy na terenie gminy i powiatu, udzielał porad w zakresie praw rodzicielskich, podejmował działania interwencyjne oraz zaradcze. We współpracy z pracownikami socjalnymi monitorował sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Współpracował z pedagogiem szkolnym, pracownikami służby zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. Z inicjatywy asystenta występowano do Sądu Rejonowego w Kłodzku – Wydział rodzinny i nieletnich o wgląd w sytuację małoletnich dzieci.

Współpraca asystenta rodziny z rodzinami jest procesem trudnym i długofalowym. Średnio trwa od kilku miesięcy do kilku lat. W 2022 r. udało się zakończyć współpracę z 3 rodzinami z powodu osiągnięcia założonych celów w tym :

- » ustania problemów i podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców ,
- » pogłębienia więzi, poprawy relacji i komunikacji w rodzinie,
- » usamodzielnienia się rodziców - brak zależności od innych osób,
- » poprawy sytuacji zdrowotnej dzieci - regularne kontrole stanu zdrowia dziecka,
- » poprawy sytuacji finansowej rodziny.

W ramach podnoszenia kwalifikacji asystent rodziny uczestniczył w szkoleniach:

- » Udział w II etapach superwizji dla asystentów rodziny organizowanej przez DOPS we Wrocławiu
- » Udział w szkoleniu pn. „Procedura Niebieska Karta w oparciu o przepisy prawa”

Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Pieczą zastępczą sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku wychowania i opieki przez rodziców. Ma ona charakter czasowy i zapewnia:

- czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny;
- przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno - rekreacyjnych dziecka.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka. Wyróżnia się następujące typy **rodzin zastępczych**:

- spokrewniona – mogą ją stworzyć najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo
- niezawodowa – może ją stworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem;
- zawodowa – to taka rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzinny dom dziecka to miejsce, w którym może przebywać nie więcej niż ośmioro dzieci. Z osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka starosta zawiera umowę o świadczenie usług, z tytułu której przysługuje stałe wynagrodzenie miesięczne. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Obowiązek współfinansowania pieczy zastępczej wynika z art. 191 przedmiotowej ustawy. Zgodnie z nim gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej) wspólnie z powiatem ponosi koszty jego pobytu m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. Obowiązek dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012r.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) **30%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) **50%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku pre-adopcyjnym gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) **10%** w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) **30%** w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) **50%** w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz środków finansowych na bieżące funkcjonowanie tej placówki.

W 2022 roku gmina Szczytna współfinansowała pobyt 14 dzieci w tym: 11 dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej oraz 3 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Koszt gminy w opłatach za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w 2022 r. wyniósł **109.949,75 zł**. Opłaty wnoszone są do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku jako realizatora zadania. Asystent rodziny podejmował wobec rodziców biologicznych działania mające na celu powrót dzieci z pieczy, jednak żaden nie podjął współpracy.

W roku 2022 wspieranie rodziny i piecza zastępcza finansowane były ze środków własnych gminy (zadanie własne) oraz z dotacji celowej.

Łączny koszt realizacji zadania wyniósł: 191.703,73 zł w tym:

- środki własne – 188.703,73 zł
- dotacja do zadań własnych – 3.000 zł

Wspieranie rodzin w ramach Gminnego Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, a także Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Programy są realizacją obowiązków wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Działania kierowane są do wszystkich mieszkańców gminy w szczególności do dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniami, a także do ich rodziców oraz nauczycieli.

W 2022r. realizowano profilaktyczne **zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży oraz profilaktyczne zajęcia dla seniorów** pn.:

- „Zajęcia w biathlonie letnim i zimowym”, realizator - Uczniowski Klub Sportowy „Szczytnik”
- „Zajęcia pozalekcyjne- profil piłka nożna” realizator - Uczniowski Klub Sportowy „Szczytnik”
- „Akademia golfa - dla mieszkańców Szczytnej” realizator–Stowarzyszenie Klub Golfistów Hrabstwa Kłodzkiego w Szczytnej,
- „Profilaktyczne zajęcia taneczno - ruchowe dla osób 60 +” realizator - Stowarzyszeniem Społeczno – Kulturalne „Potrafimy”,
- "Zajęcia edukacyjno- kulturalne" - realizator Stowarzyszenie Żywa Kooperatywa,
- "Zajęcia rozwijające nasze zainteresowania i uzdolnienia" - Stowarzyszenie „Wśród Swoich”.

Ponadto zorganizowano:

- zajęcia edukacyjno – profilaktyczne z zakresu podstawowej wiedzy o substancjach psychoaktywnych przeprowadzone **dla uczniów** w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej oraz w Zespole Szkół Społecznych w Chocieszowie pn. „Substancje psychoaktywne – zagrożenia i przeciwdziałanie” ;
- warsztaty profilaktyczne **dla uczniów, rodziców i nauczycieli** przeprowadzone w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej i Szkole Podstawowej w Chocieszowie pn.
 - „Agresja i przemoc rówieśnicza – panuję nad emocjami”,
 - „Rodzic roszczeniowy – rodzic XXI wieku”,
 - "Agresja dzieci i młodzieży skierowana w stronę nauczyciela i rówieśnika”,
 - „Depresja, zachowania autodestrukcyjne – profilaktyka”,
 - „ Depresja i samobójstwa wśród dzieci. Jak pomóc, kiedy nie jest jeszcze za późno?”,
 - „Uzależnienie od internetu, telefonu komórkowego, gier komputerowych i portali społecznościowych, – jak przeciwdziałać? Na co zwracać uwagę?”

Pomoc rodzinie realizowana jest również w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego. Z uwagi na potrzebę wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, w tym przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mieszkańcy gminy mieli możliwość korzystania z bezpłatnych konsultacji i porad w tym: psychologicznych, rodzinnych oraz w zakresie terapii uzależnień w **Gminnym Centrum Profilaktyki, Terapii Uzależnień i Interwencji Kryzysowej „ARKA”** działającym przy Ośrodku Pomocy Społecznej.

Spotkania z **psychologiem** odbywały się raz w tygodniu we wtorki. W 2022r. łącznie odbyło się 37 dyżurów. Pomocy psychologicznej udzielono **33 osobom**. Cyklem wielokrotnym objętych było 18 osób. Problemy, jakie były zgłaszane w trakcie spotkań to m.in. przemoc domowa, trudności wychowawcze, obniżona samoocena, trudności emocjonalne, doświadczanie żałoby po śmierci bliskiej osoby, trudności szkolne, sytuacja rozwodowa, doświadczanie w przeszłości przemocy psychicznej i fizycznej, przewlekła choroba, nastroje depresyjne, zaburzenia lękowe, trudności interpersonalne, komunikacyjne oraz problemy wynikające z niepełnosprawności intelektualnej. Praca psychologa obejmowała: prowadzenie terapii psychologicznej, konsultacje, udzielanie porad, udzielanie wsparcia psychologicznego.

Rodzinom mającym problemy z uzależnieniami wsparcia udzielał certyfikowany **specjalista terapii uzależnień**. Spotkania odbywały się raz w tygodniu w czwartki. W 2022r odbyło się 46 dyżurów po 3 godziny każdy. Podczas dyżurów udzielono łącznie 192 porad i konsultacji. Z pomocy skorzystało łącznie **27 osób** w wieku 18-70 lat. W ramach tych spotkań:

- motywowano i informowano o możliwości podjęcia leczenia osób uzależnionych jak i terapii osób współuzależnionych,
- kierowano osoby zmotywowane do terapii stacjonarnej w placówkach lecznictwa odwykowego,
- motywowano osoby pijące ryzykownie i szkodliwie, ale niezależnie do zmiany szkodliwego wzorca picia,
- udzielano indywidualnych form wsparcia osobom przed jak i po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznawano zjawiska przemocy domowej, udzielając stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy.
- inicjowano interwencję w przypadku diagnozy przemocy domowej.

W 2022r. spotkania z **terapeutką do spraw rodziny** odbywały się cyklicznie, we wtorki od godz. 16.00 do 18.00. W razie nagłych potrzeb sesje terapeutyczne organizowane były od godz. 15.00, również z uwzględnieniem wizyt w domu, gdy stan zdrowia potrzebującego nie pozwalał na dotarcie do siedziby OPS. Spotkania odbywały się systematycznie według ustalonego z rodzinami planu w sumie 40 dyżurów. Z pomocy łącznie skorzystało **18 rodzin**, każda z nich uczestniczyła w wielokrotnych sesjach. Pomoc terapeutyczna w dużej mierze miała na celu doskonalenie umiejętności wychowawczych, rozwiązywania konfliktów oraz poszukiwania życiowej stabilizacji. Terapia pomagała rozwiązywać problemy rodzin w zakresie:

- minimalizowania skutków przemocy domowej;
- trudności w komunikacji pomiędzy członkami rodziny oraz narastające konflikty w rodzinie;
- rozpadu rodziny i wsparcia okołorozwodowe;
- treningu umiejętności wychowawczych;
- wsparcia po utracie osób bliskich;
- choroby alkoholowej w rodzinie;
- nagłej zmiany sytuacji życiowej, wpływającej na zaburzenie równowagi w rodzinie;
- braku poczucia więzi i zrozumienia w rodzinie;
- trudności z tytułu występującej w rodzinie niepełnosprawności.

W ramach realizowanych przez **Ośrodek Pomocy Społecznej** zadań zapewniono rodzinom wsparcie finansowe, rzeczowe, interwencyjne, doradcze, psychologiczne, terapeutyczne w tym m.in:

- wsparcie z ustawy o pomocy społecznej - rodzinom nie posiadającym dostatecznych środków na podstawowe potrzeby bytowe udzielano wsparcia w formie zasiłków okresowych, celowych, świadczeń pieniężnych na żywność, posiłków, paczek żywnościowych. Pomocy udzielano 76 rodzinom w tym 12 rodzinom z dziećmi z tego 7 rodzicom samotnie wychowującym dzieci.
- wsparcie w formie świadczeń rodzinnych - z tej formy pomocy w 2022r skorzystało 317 rodzin, 493 świadczeniobiorców. Wypłacono 2706 zasiłków rodzinnych dla 299 dzieci oraz dodatki: 11 dodatków z tytułu urodzenia dziecka, 42 dodatki dla 8 rodziców z tytułu opieki nad dzieckiem podczas przebywania na urlopie wychowawczym, 183 dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka na 20 dzieci, 223 dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego na 21 dzieci, 39 uczniów otrzymywało dodatki na dojazdy do szkół, 10 uczniów otrzymało dodatki na zamieszkanie w internacie, z tytułu wielodzietności - na trzecie i kolejne dzieci - 457 dodatków dla 43 dzieci, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego 160 dodatków.
- wsparcie w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego – wypłacano 54 dzieciom
- stypendia i zasiłki szkolne - pomocą objęto 21 uczniów
- Karta Dużej Rodziny – karty posiada 209 rodzin z dziećmi
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020- w ramach Programu w 2022 r. objęto wsparciem 36 rodzin z dziećmi

Wsparcie dla rodzin w placówkach oświatowych

Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Szczytnej - realizowała w roku 2022 zadania w zakresie edukacji, opieki, wychowania oraz wsparcia dla **379 uczniów** oraz ich rodziców w tym:

- pomocy psychologiczno-pedagogicznej (zajęcia logopedyczne, rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, rozwijające uzdolnienia, terapie pedagogiczne, zindywidualizowana ścieżka kształcenia),
- opieki świetlicowej,
- doradztwa zawodowego,
- pracy w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego,
- grup wsparcia działających w każdej klasie,
- konsultacji dla dzieci oraz rodziców,
- spotkań rodziców z wychowawcami oraz indywidualnych spotkań z rodzicami,
- rozmów motywujących oraz wychowawczych z uczniami,
- pomocy rzeczowej dla rodzin wielodzietnych, wyposażenia dzieci ukraińskich w plecaki oraz przybory szkolne i podręczniki,
- doradzania konsultacji rodzicom uczniów z psychologiem, psychiatrą lub lekarzami różnych specjalizacji
- współpracy z Sądem Rejonowym w Kłodzku (kuratorami społecznymi oraz zawodowymi), Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Uczniowie uczestniczyli w warsztatach pn: „Konflikt – mówię, słucham, akceptuję”; „Profilaktyka uzależnień od telefonu, internetu, gier komputerowych, portali społecznościowych”, „Agresja i przemoc rówieśnicza – panuję nad emocjami”, „Depresja, zachowania autodestrukcyjne, leki – profilaktyka”. Uczestniczyli również w spotkaniach prowadzonych przez terapeutów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Dusznikach – Źródłu poświęconych kontroli emocji oraz właściwym relacjom koleżeńskim. Przedstawiciele Policji prowadzili pogadanki oraz prezentacje we wszystkich klasach dotyczące mowy nienawiści oraz hejtu, a także konsekwencjom prawnym z tym związanym oraz bezpiecznym zachowaniom w szkole i poza nią. Przeprowadzono również warsztaty dotyczące podstawowych zagrożeń jakimi są narkotyki. Odbywały się Zespoły Wychowawcze w poszerzonym składzie z udziałem przedstawicieli Policji, uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli uczących, poświęcone dzieciom sprawiającym problemy dydaktyczne oraz wychowawcze, celem znalezienia wspólnych rozwiązań zaistniałych trudności.

Były również organizowane warsztaty dla rodziców pn: „Uzależnienia od internetu, telefonu, gier komputerowych i portali społecznościowych” oraz „Depresja i samobójstwa wśród dzieci. Jak pomóc, kiedy nie jest jeszcze za późno?”

Ponadto realizowano programy profilaktyczne i prozdrowotne pn.: „Nie pal przy mnie, proszę”; „Czy wiesz, co jesz?”; „Bieg po zdrowie”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Trzymaj formę”; „Zdrowy styl życia”; „Potyczki rodzinne”; „Nie biorę! Nie piję! Nie używam!”; „Uzależnienia - co o nich wiemy? „Cyberprzemoc – nie pisz, lepiej pogadaj”; „Zachowaj trzeźwy umysł – jak używki niszczą intelekt?”; „Jak zaimponować innym nie trując się?”; „Właściwe relacje koleżeńskie”; „Edukacyjna sieć antysmogowa”.

Zespół Szkół Społecznych w Chocieszowie - w roku szkolnym 2022/2023 prowadzi działania w zakresie edukacyjno – wychowawczym i wspierającym wszechstronny rozwój dla **71 uczniów** w wieku 2,5- 15 lat. Dodatkowo wsparcie w postaci zajęć rewalidacyjnych oraz zajęć wynikających z pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w tym zajęć logopedycznych, zajęć wspomagających wszechstronny rozwój i kształtowanie umiejętności zdobywania wiedzy, zajęć rozwijających funkcje percepcyjno – motoryczne, zajęć dydaktyczno – wyrównawczych czy zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne i komunikacyjne otrzymuje łącznie 11 uczniów. W wyniku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego 1 uczeń objęty jest zindywidualizowaną ścieżką kształcenia ze względu na zdiagnozowaną niepełnosprawność sprzężoną: niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym oraz niedosłuch. Wszyscy uczniowie klasy ósmej korzystają z dodatkowych zajęć przygotowujących ich do egzaminów ósmoklasisty.

Na terenie szkoły dzieci mogą korzystać z zajęć opiekuńczo – wychowawczych zarówno przed jak i po zajęciach lekcyjnych, zajęć pozalekcyjnych w postaci gimnastyki korekcyjnej, zajęć rozwijających kreatywność oraz zajęć sportowych. Część zajęć finansowana jest w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Szczytna. Uczniowie i rodzice korzystają również ze wsparcia szkolnego pedagoga i pedagoga specjalnego (w szkole od września 2022 zatrudniony był również psycholog). Wsparciem ze strony szkoły objęte są wszystkie rodziny. W placówce organizowane są spotkania, rozmowy i warsztaty zarówno z uczniami jak i rodzicami na tematy związane z budowaniem poczucia własnej wartości u dzieci, z motywowaniem uczniów do działania, z zagrożeniem uzależnienia od internetu, telefonów komórkowych, gier komputerowych i portali społecznościowych. Rodzice często korzystają z indywidualnych spotkań z wychowawcami i dyrektorem placówki oraz za naszym pośrednictwem nawiązują kontakt z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Dusznikach Źródłu czy terapeutami działającymi na terenie powiatu kłodzkiego.

Żłobek Publiczny w Szczytnej

Działalność Żłobka Publicznego w Szczytnej w 2022 roku koncentrowała się na:

- zapewnieniu opieki dzieciom w wieku do lat 3, nie mających opieki domowej w godzinach pracy rodziców lub ich opiekunów,
- prowadzeniu zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka;
- sporządzaniu rocznych i miesięcznych planów pracy opiekuńczo-wychowawczej;
- organizowaniu imprez okolicznościowych w tym: mikołajki, bal karnawałowy, powitanie wiosny, zakończenie roku żłobkowego itp
- zapewnieniu racjonalnego i zdrowego żywienia dzieci zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie standardami.

Rozwój dzieci w Żłobku wspierany jest w poszczególnych strefach: sfera rozwoju społeczno–emocjonalnego, sfera rozwoju fizycznego, mała motoryka, sfera rozwoju muzycznego oraz sfera rozwoju intelektualnego. **Współpraca z rodzicami** to dobra komunikacja i działanie na rzecz wspólnego celu, wypracowanie także pewnego wspólnego języka porozumiewania się – zwłaszcza w przypadku wspierania dziecięcych zdolności i talentów. Rodzice w żłobku traktowani są jako partnerzy w procesie wychowania. Zadaniem wszystkich pracowników placówki jest dbałość o pozytywne relacje z rodzicami wychowanków.

Celem współpracy żłobka z rodzicami jest :

- dążenie do jedności oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych żłobka i środowiska rodzinnego,
- wszechstronny rozwój dziecka,
- nawiązanie dobrego kontaktu z rodzicami,
- zapoznanie rodziców z realizowanymi w żłobku planami i programami pracy dydaktyczno-wychowawczej,
- przekazanie wiedzy na temat funkcjonowania dziecka w żłobku,
- wspieranie rodziców w celu osiągnięcia przez dziecko gotowości do podjęcia edukacji przedszkolnej,
- przekazywanie porad i wskazówek od opiekunek w rozpoznawaniu przyczyn trudności wychowawczych oraz w doborze metod udzielanej dziecku pomocy,
- wzmacnianie więzi rodzinnych i relacji międzypokoleniowych,
- włączenie rodziców dzieci do życia grupy i żłobka,
- zaangażowanie rodziców w prace na rzecz żłobka,
- podnoszenie świadomości edukacyjnej rodziców poprzez pedagogizację,
- promowanie placówki w środowisku lokalnym.

Gminny Program Wspierania Rodziny obejmuje również wsparcie rodzin w zakresie **organizowania czasu wolnego dzieciom**. Działania te realizowane są m.in. przez Bibliotekę Publiczną w Szczytniej.

Zajęcia dla dzieci, młodzieży oraz ich rodziców organizowane w **Bibliotece Publicznej w 2022r.** to:

- **Strefa Młodego Rodzica.** Są to zajęcia wspomagające rozwój dzieci w wieku do 3 lat, m.in. ruchowe, plastyczne, manualne. Do końca czerwca 2022r spotkania odbywały się co dwa tygodnie w godzinach południowych, od października zajęcia w ramach strefy organizowano po południu, tak, aby mogło w nich uczestniczyć jak najwięcej dzieci i ich rodziców. Przygotowano 11 spotkań, w których wzięło udział 117 osób (dzieci i rodzice).
- **Klub Malucha.** Zajęcia dla dzieci w wieku 3-5 lat organizowane od maja raz w miesiącu. Przygotowano 5 spotkań, w których w sumie wzięło udział 61 osób (dzieci i rodzice).
- **Biblioteczne Koło Plastyczne** to nowy cykl zajęć dla dzieci (pierwsze odbyły się w październiku). W czasie spotkań dzieci wykonują prace plastyczne różnymi technikami głównie w tematyce związanej z książką. Do zajęć Koła można również zaliczyć świąteczne warsztaty artystyczne. Przygotowano 4 spotkania, w których w sumie wzięło udział 73 dzieci.
- **„Zgrane poniedziałki”** - zajęcia dla wszystkich grup wiekowych, ale głównie dla dzieci, związane z grami planszowymi. Zorganizowano 5 zajęć, w których w sumie wzięło udział 61 dzieci.
- **Klub kodowania** – kontynuacja zajęć dla dzieci (z poprzedniego roku) z programowania (do zajęć wykorzystujemy roboty Photon i gry Scottie go). W sumie przeprowadzono 4 zajęcia / 8 dzieci (dwie grupy po 4 osoby – dzieci przechodzą cały cykl zajęć).

Lekcje biblioteczne dla dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej. Dla niektórych dzieci przyjście do biblioteki z nauczycielem przedszkola, czy szkoły (zwłaszcza klas 1-3) jest pierwszym kontaktem z biblioteką. Ponieważ bibliotekarka działu dla dzieci, stara się aby zajęcia odbywały się systematycznie, były atrakcyjne, dzieci (i nauczyciele) chętnie przychodzą na kolejne. Najważniejsze jest, że część z nich później przyprowadza do biblioteki rodziców, ponieważ chcą wypożyczyć książkę, którą zobaczyły podczas zajęć. Zajęcia prowadzone są w oparciu o literaturę dla najmłodszych czytelników, towarzyszą im zabawy ruchowe oraz robienie prac plastycznych. Przygotowano 20 lekcji bibliotecznych dla przedszkolaków, w których wzięło udział 313 dzieci, oraz 2 lekcje dla uczniów szkoły podstawowej, w których wzięło udział 38 dzieci. W sumie w 22 lekcjach bibliotecznych wzięło udział 351 dzieci.

Placówka wsparcia dziennego - nazwana Świetlicą Podwórkową „Zielony Kryształ” powstała w Gminie w 2019r. w ramach realizacji przez Chorągiew Dolnośląską projektu „Dolnośląskie Podwórka”. Placówka działa w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pobyt dziecka w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny. Głównymi celami działalności placówki są m.in.: stwarzanie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego i emocjonalnego rozwoju, kształtowanie osobowości człowieka odpowiedzialnego, upowszechniania i umacniania w społeczeństwie przywiązania do wartości, wolności i demokracji.

Potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny

Rok 2023 i kolejne będą kontynuacją działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz wspierania rodziców w prawidłowym kształtowaniu wzorców rodzicielskich, podnoszeniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kształtowaniu umiejętności w zakresie rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych. Należy stwierdzić, że realizacja zadań związanych ze wspieraniem rodziny i ich rezultaty będą zależały w dużej mierze od współpracy instytucji i placówek, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę. Mając na uwadze szerokie spektrum problemów i specyfikę pracy z rodzinami objętymi wsparciem zauważa się potrzebę:

- dalszego zaangażowania wszystkich podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny w Gminie, co pozwoli na wypracowanie jednolitego systemu wsparcia;
- podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników działających na rzecz rodziny (pracownicy socjalni, asystent rodziny, nauczyciele, pedagodzy, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego);
- zabezpieczenia w planie finansowym potrzeb w zakresie dopłat do pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- prowadzenia monitoringu w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych, pracowników oświaty oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- utworzenie placówki wsparcia dziennego w formie świetlicy lub klubu;
- kontynuacja działań przewidzianych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023.

Sporządziła: